

lehinde herhangi bir söz bulunması kâfidir. Bu telâkki esas itibariyle kabili münakaşadır. Çünkü bir çok şî'i müelliflerin, muhtelif sebeplerle, şî'i olmayan kinseleri de şî'i saydıkları her zaman görülmektedir. Bununla beraber Ağa - buzurg, bizce, böyle hareket etmekle çok daha iyi yapmıştır. Çünkü bu suretle *al-Zarî'a*'nın ihtiva ettiği ve edeceği eserlerin miktarı daha ziyade artmıştır ve artacaktır ve, şark tetkikleri sahasında şimdilik en lâzım olan şey, müelliflerin mezheplerini tayin etmek olmayıp mevcut malzemenin tesbitidir.

Son olarak, Ağa - buzurg'un oğlu Ali - Naki Munzevî'nin nezareti altında ve onun kıymetli tashih ve notlariyle, gittikçe daha güzel bir şekilde çıkmakta olan *al-Zarî'a*'nın tabii işlerinin biraz daha sür'atlendirilmesini temenni etmek lâzımgelir.

Ahmet Ateş

NOTLAR

Son günlerde neşretmiş olduğum *Tercümân al-belâğa*'nın ilk satırlarında bulunan bir kelime üzerinde yapılmış olan bir tashih o kadar muvafık karşılanmadı. Halbuki bu tashih bana o kadar vazih görünüyordu ki, sebebini izah için haşiyeler kısmında bir not yazmağa lüzum görmemiştim.

Bahis mevzuu olan kelime, içinde bulunduğu cümle ile beraber, şurdur (asıl yazma nüşhada olduğu gibi): چنين گويد محمد... کی تصنيفهای بسيار دیدم... سردانشیان هر روز گاری را...

Benim *mar-d-i inşâyân* diye tashih ettiğim bu kelime, aslına daha sadık kalınarak *mar dânişiyân* okunmak isteniyor. Fakat -(y)ân cemi edatı olduğuna göre, *dânişî* izahsız kalmakta ve siyaka uymamaktadır. Çünkü buradaki -î ancak nisbet eki olabilir; bu takdirde kelimenin mânası (meselâ *dâniş* = 'ilm ile 'ilmî de olduğu gibi) «ilmî ve ilme mensup, ait» olmak icap eder ki buna göre yukarıki cümleye mâna vermek mümkün değildir. *Burhân-i kâtî*'de, «dâniş mensub, mürâd ârifdir.» deniyor. Burada ârifin ne demek olduğu belli olmakla beraber, biraz serbestçe hareket edilerek âlim mânasına alınırsa, cümlenin anlaşılması mümkündür: «Her zamanın âlimlerinin birçok eserlerini gördüm» Fakat dikkat etmek lâzımdır ki bedî', beyan ve belagatle o zamana kadar meşgul olanlar âlim değildiler. Bunu isbat için, İbn el-Mu'tazz, Kudâme, İbn Raşîk, Margînânî ve Vatvât ilh... adlarını hatırlamak kâfidir. Bunların hepsi, arapcadaki tâbiri ile kâtib (=münşi) ve şair idiler.

İşte benim tashihim burada başlıyor. Burada, bu mânada bir kelimenin bulunması zarurîdir. Onun için bu kelimenin ilk önce *mar münşiyân*

diye tashihi düşünöldü; fakat o zaman yazmanın rivayetinden uzaklaşımış olacaktı. Onun yerine *mard(-i) inşâyân* (=münşiler, krş. *mard-i mübâreze*=mübâriz) okumak teklif edildi ki yukarıdanberi verilen izahlara bakılarak, doğru ve yerinde bir tashih görölebileceğini zannediyorum.

A. Ateş